

oživení

**HLASNA
TROUBA.CZ**

Infolist k výsledkům analýzy městských zpravodajů 2018

Oživení, o. s., říjen 2018

Autoři: Martin Kameník, Šárka Trunkátová

supported by
• Visegrad Fund
• •

O projektu

Analýza městských zpravodajů 2018 je součástí širšího projektu Oživení spolu se zahraničními partnery na Slovensku a v Polsku. Projekt byl podpořen Visegradským fondem.

Cílem projektu je podle jednotné metodiky vyhodnotit obsah městských zpravodajů, které jsou místními médii veřejné služby. Obdobně jako u celostátních tzv. veřejnoprávních médií, jsou tato periodika vydávána pod určitou veřejnou autoritou a za veřejné peníze s cílem informovat občany o dění v místní samosprávě.

Co jsou radniční periodika?

Tímto termínem označujeme periodické tiskoviny vydávané územně samosprávnými celky (kraj, město, obec), které informují o místních záležitostech za veřejné peníze a pod autoritou veřejné správy. Mají tedy jednoznačné znaky veřejnoprávních médií, jako to známe např. u České televize nebo Českého rozhlasu.

Proč jsou radniční periodika problém?

Protože jsou vydávány za veřejné peníze a pod veřejnou autoritou, ale přitom jejich obsah bývá cenzurován ve prospěch aktuálního vedení samosprávy, která má vydávání periodika na starost.

Náš první průzkum radničních periodik v r. 2006 ukázal, že jejich cenzura místními politiky a úředníky byla skutečně masivní a místo toho, aby toto médium přinášelo objektivní a názorově vyvážené informace o místních záležitostech, slouží spíše jako hlásná trouba pro skrytou politickou kampaň vedení samosprávy a očerňování opozice. Tím dochází nejen k nelegálnímu financování permanentní politické kampaně, ale také k narušování rovné politické soutěže místních politických uskupení.

Co hodnotíme?

Zkoumaný vzorek

počet ÚSC (periodik)	65 největších samospráv v ČR
počet čísel periodik	325
počet tiskových stran	9058
počet obyvatel	4 001 136
sledované období	5 posledních čísel do září 2018

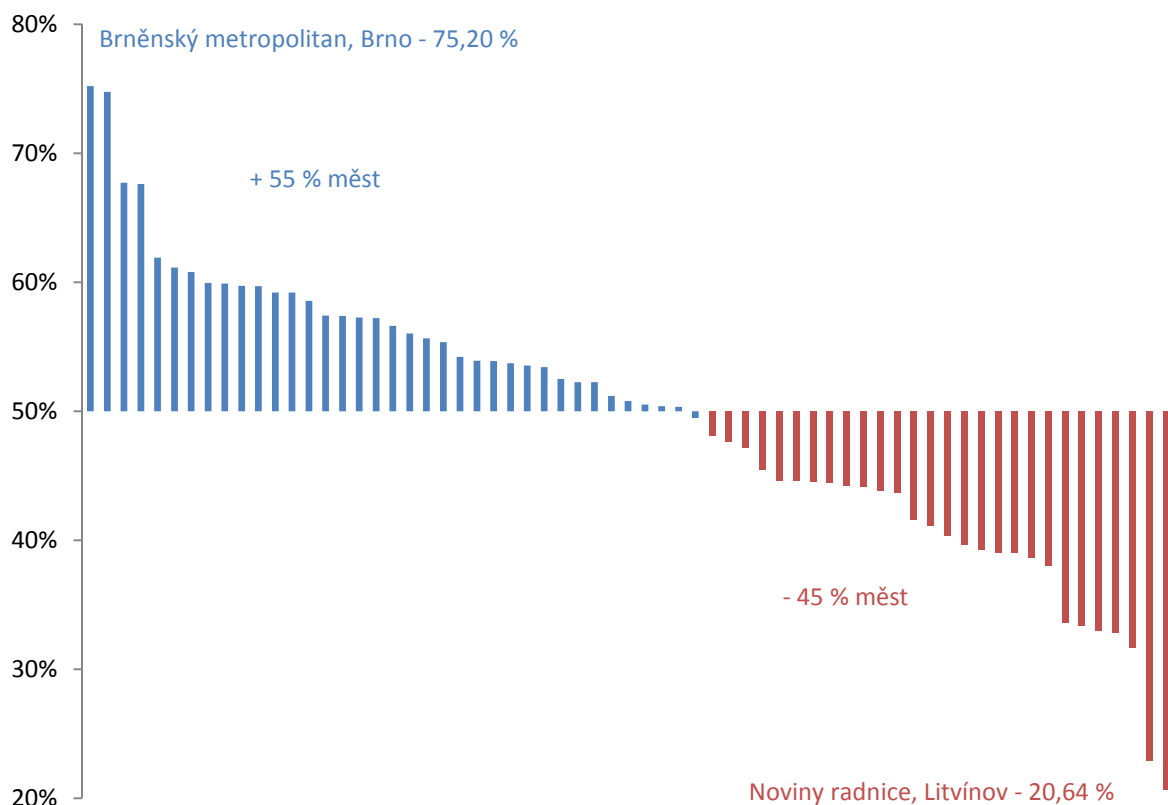
Index BENEFIT

Hlavním ukazatelem naše hodnocení obsahu periodik je index BENEFIT. Ten pomocí několika indikátorů měří, nakolik je obsah periodika přínosný pro občany z hlediska možnosti svobodného utváření názorů o poměrech v místní samosprávě a možnosti zapojení občanů do veřejné debaty a řešení veřejných záležitostí.

Výpočet indexu BENEFIT se odvíjí od střední hodnoty 50 %. Znamená to, že v případě hodnot vyšších než 50 % převládají v periodiku pozitivní ukazatele nad negativními, u hodnot do 50 % je tomu naopak. Hodnota indexu se přitom pohybuje v rozmezí 0 až 100 %.

Pozitivní ukazatele	Negativní ukazatele
Plocha, na které se referuje o činnosti politiků a radnice, tzv. politická plocha (POP)	Politická plocha anonymní, u které není znám autor (ANON)
Plocha s alternativními názory na politiku vedení města (ALT)	Politická plocha s poškozující formou, na které dochází zpravidla k dehonestaci názorových oponentů (ironizace, nápravné komentáře, atp.) (POŠK)
Plocha s informacemi o budoucím rozhodnutí (BUD)	Nadstandardní počet zmínek v textu o vedení města (starosta + členové rady)
Plocha s informacemi o usneseních orgánů samosprávy (USN)	Nadstandardní počet fotek politiků ve vedení města (starosta + členové rady)

Index Benefit

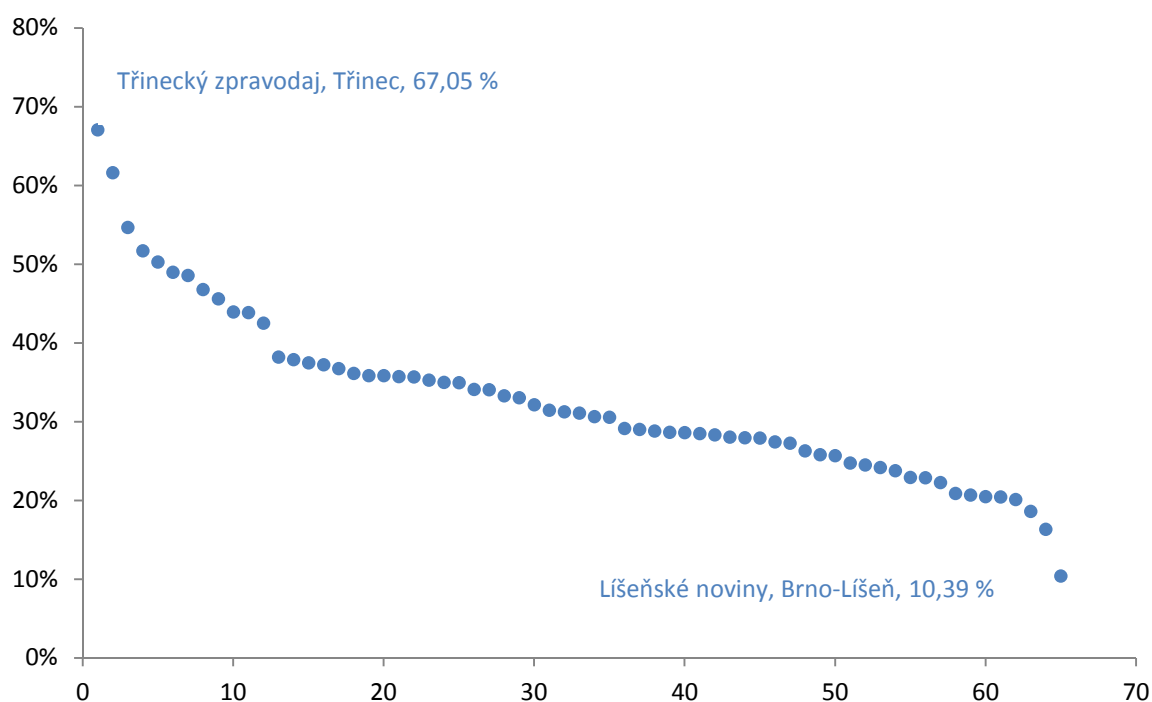

pořadí	město	BENEFIT	pořadí	město	BENEFIT
1	Brno	75,20%	34	Znojmo	50,52%
2	Liberec	74,75%	35	Hradec Králové	50,39%
3	Praha 11	67,71%	36	Plzeň 3	50,33%
4	Praha 6	67,61%	37	Ostrava-Jih	49,48%
5	Brno-střed	61,90%	38	Třinec	48,13%
6	Praha 12	61,14%	39	Třebíč	47,63%
7	Ústí nad Labem	60,80%	40	Praha 5	47,14%
8	Tábor	59,95%	41	Praha 15	45,48%
9	Uherské Hradiště	59,90%	42	Praha 3	44,62%
10	Karlovy Vary	59,73%	43	Jihlava	44,59%
11	Děčín	59,70%	44	Český Těšín	44,57%
12	Plzeň 1	59,20%	45	Kladno	44,44%
13	Mladá Boleslav	59,20%	46	Olomouc	44,24%
14	Hodonín	58,56%	47	Praha 4	44,14%
15	Praha 7	57,42%	48	Trutnov	43,88%
16	Pardubice	57,38%	49	Přerov	43,71%
17	Kolín	57,26%	50	Cheb	41,61%
18	Písek	57,21%	51	Ostrava	41,10%
19	Chomutov	56,61%	52	Jablonec nad Nisou	40,35%
20	Praha 8	56,02%	53	Brno-Líšeň	39,64%
21	Opava	55,66%	54	Kroměříž	39,28%
22	Zlín	55,36%	55	Mor. Ostrava a Přívoz	39,06%
23	Praha 9	54,22%	56	Praha 13	39,03%
24	Příbram	53,91%	57	Brno-sever	38,65%
25	Česká Lípa	53,90%	58	Vsetín	38,00%
26	Prostějov	53,71%	59	Frýdek-Místek	33,60%
27	Šumperk	53,56%	60	Most	33,39%
28	Orlová	53,41%	61	Praha 2	32,99%
29	Ostrava - Poruba	52,51%	62	Plzeň 2-Slovany	32,87%
30	Krnov	52,26%	63	Karviná	31,69%
31	Plzeň	52,24%	64	Břeclav	22,94%
32	Havířov	51,19%	65	Litvínov	20,64%
33	Praha 14	50,78%			

Rozsah politické plochy (POP)

Pozn: podíl plochy POP určuje, nakolik periodikum informuje o činnosti radnice a jejich představitelích (starosta, členové rady, vedení úřadu) vůči celkovému obsahu periodika (periodikum zpravidla obsahuje i společenský a kulturní servis, sport či jízdni řády, které nesouvisejí s činností radnice). Do politické plochy ale zařazujeme i obsah, který s činností radnice nesouvisí, ale politický představitel je zmiňován (zobrazen) v určitých situacích a souvislostech. (např. blahopřání sportovcům, jubilantům, na plese, „stříhání pásky“).

Vysoký podíl plochy POP nemusí nutně znamenat, že jsou občané lépe informováni o skutečné činnosti radnice, například v případech, kdy je periodikum široce využíváno pro účelovou prezentaci vedení města. Poměr plochy POP spíše určuje celkové zaměření periodika a jeho účelnost.

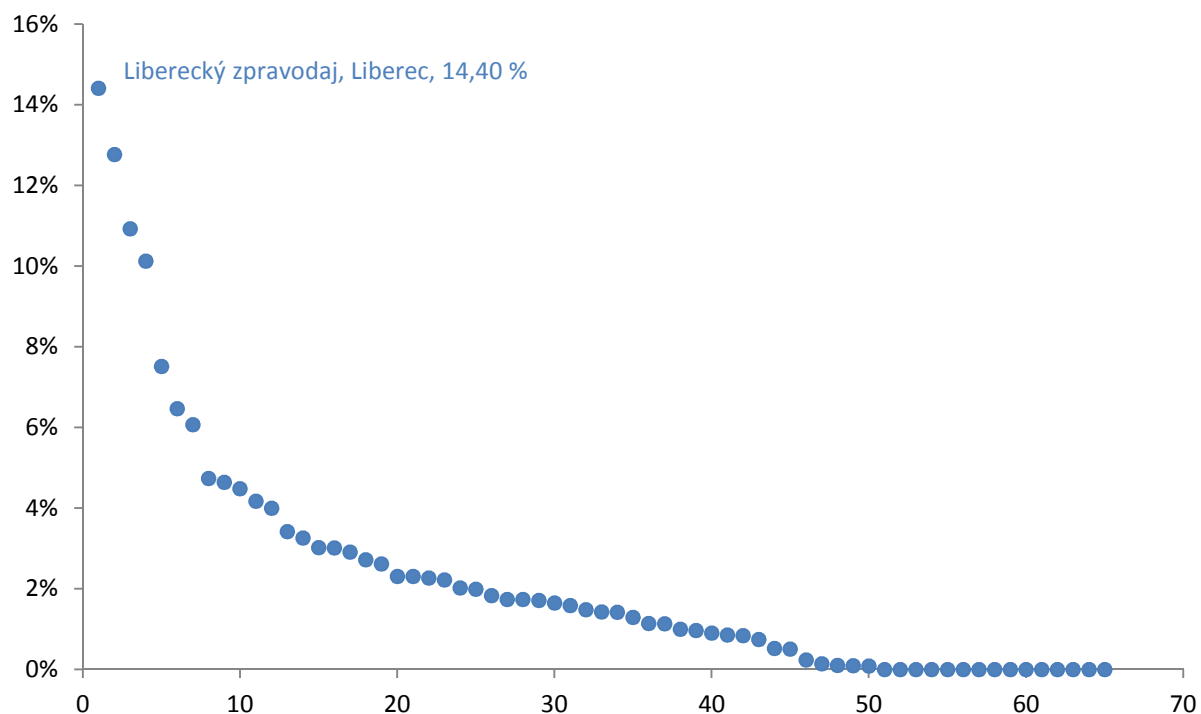
Průměrně politická plocha tvořila 32,74 % periodika, více jak 52 % vydavatelů přitom mělo politickou plochu menší než 1/3 celkového obsahu. Při posledním průzkumu periodik v roce 2014 zabírala politická plocha v průměru 30,34 %, v roce 2006 pak 38,81 %.

Rozsah alternativní plochy (index IRON)

IRON - index různosti názorů vyjadřuje podíl alternativních názorů vůči celkové politické ploše:
 $IRON = ALT / POP * 100$.

Čím vyšší je index IRON, tím je dané periodikum názorově pestřejší, lze v něm najít také jiné názory na místní politiku, což je přínosné pro veřejnou diskuzi a svobodnější tvorbu názorů na místní politické vedení radnice.

Index IRON

Průměrná hodnota IRON dosáhla 2,3 %. Přítomnost nějaké polemiky obsahovalo 77 % periodik, nadprůměrnou polemiku dosáhlo 32,3 % periodik.

V přítomnosti polemiky nedošlo oproti minulým analýzám k žádnému zlepšení, spíše naopak. V roce 2014 průměrná hodnota IRON dosáhla 2,62 %, v r. 2006 to bylo 2,59 %.

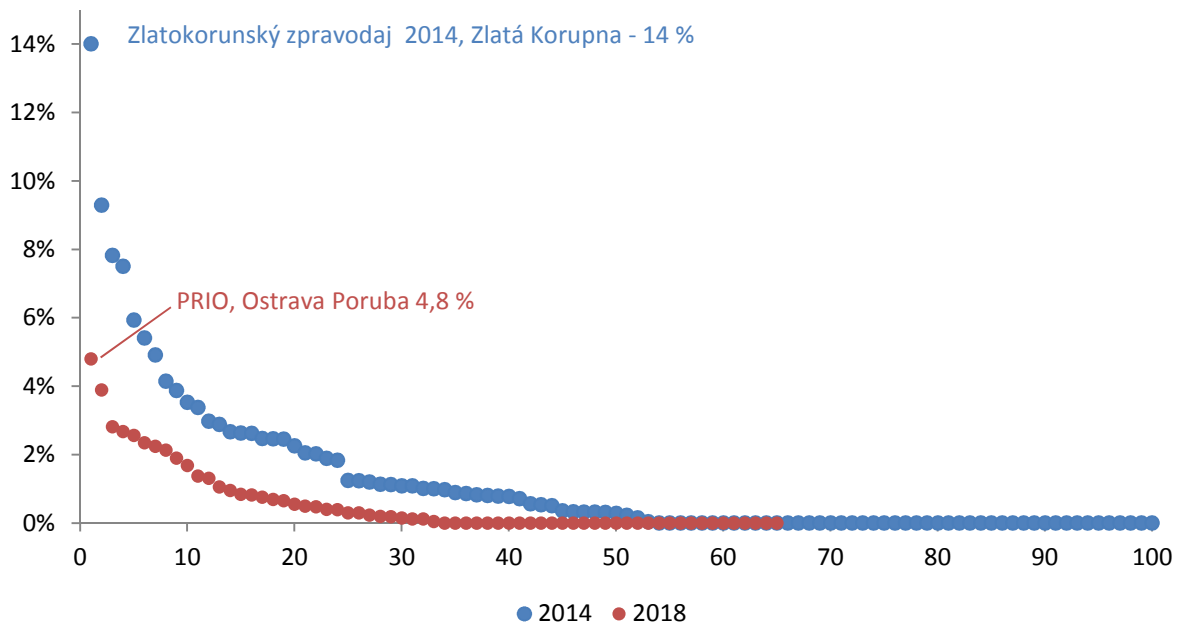
Porovnání vybraných měst v indexu IRON, které byly součástí analýzy v r. 2014

město	2018	2014	změna
Liberec	14,40%	10,93%	3,47%
Prostějov	10,92%	7,96%	2,96%
Mladá Boleslav	6,47%	11,13%	-4,66%
Brno	6,07%	11,96%	-5,89%
Praha 6	4,74%	5,94%	-1,20%
Tábor	4,00%	6,45%	-2,45%
Pardubice	3,42%	0,83%	2,59%
Ústí nad Labem	3,02%	3,68%	-0,66%
Karlovy Vary	3,02%	12,47%	-9,45%
Hodonín	2,91%	0,00%	2,91%
Praha 4	2,72%	3,27%	-0,55%
Děčín	2,31%	8,51%	-6,20%
Opava	2,22%	0%	2,22%
Přerov	2,02%	3,74%	-1,72%
Praha 3	1,74%	3,74%	-2,00%
Jablonec nad Nisou	1,71%	4,62%	-2,91%
Praha 8	1,64%	2,53%	-0,89%
Trutnov	1,59%	0,00%	1,59%
Zlín	1,48%	3,25%	-1,77%
Znojmo	0,96%	1,01%	-0,05%
Moravská Ostrava a Přívoz	0,74%	0,00%	0,74%
Brno-Líšeň	0,24%	0,00%	0,24%
Most	0,14%	0,00%	0,14%
Havířov	0,10%	0,00%	0,10%
Kolín	0,00%	0,00%	0,00%
Chomutov	0,00%	0,00%	0,00%
Příbram	0,00%	1,94%	-1,94%
Plzeň	0,00%	0,00%	0,00%
Hradec Králové	0,00%	0,00%	0,00%
Kladno	0,00%	0,51%	-0,51%
Ostrava	0,00%	0,00%	0,00%
Frýdek-Místek	0,00%	7,23%	-7,23%
Karviná	0,00%	0,00%	0,00%
průměr	2,38%	3,38%	

Z porovnání periodik, kde jsou k dispozici výsledky za rok 2014 lze vyvodit zhoršení v zastoupení polemiky a názorové plurality obsahu. Průměrná hodnota IRON mezi lety 2014 a 2018 poklesla o 1 %, z 33 porovnatelných periodik došlo ke zhoršení v 17 případech, ke zlepšení pouze v 10 případech.

Informace o budoucích rozhodnutích (BUD)

Informace o budoucích rozhodnutích jsou podstatné pro možnost zapojení občanů do veřejného rozhodování, jako je působení na své zastupitele, vyjádření názorů ve veřejné debatě, občanským hlasováním atp. Bez těchto informací nemůže periodikum podněcovat zapojení občanů do věcí veřejných.

Průměrná hodnota plochy o budoucích rozhodnutích činila pouze 0,61 %. Bez jakýchkoli takových informací bylo 49 % periodik.

Přitom v porovnání s výsledky minulých let lze konstatovat výrazný propad v informování o budoucích rozhodnutích. V r. 2014 dosáhl reprezentativní vzorek 100 vydavatelů průměrné hodnoty 1,22 % (viz. graf), v r. 2006 dokonce 2,91 %.

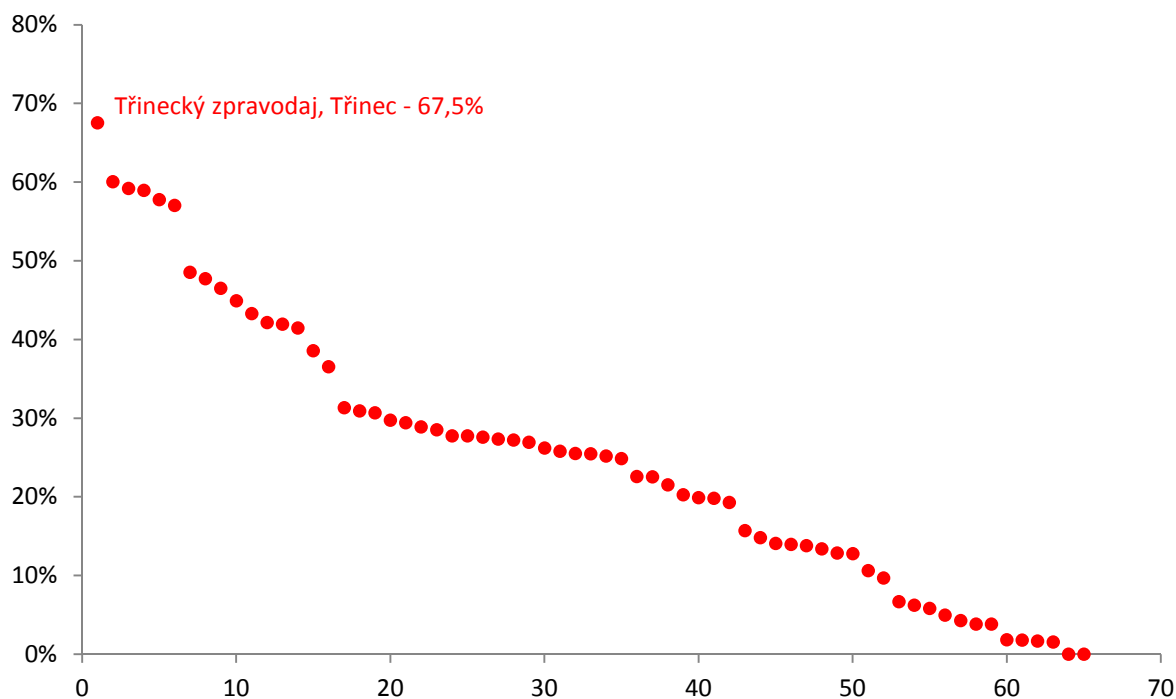
Porovnání vybraných měst ve velikosti plochy BUD, které byly součástí analýzy v r. 2014

město	2018	2014	změna
Chomutov	3,89%	0,00%	3,89%
Děčín	2,82%	7,82%	-5,00%
Liberec	2,68%	1,84%	0,84%
Brno	2,57%	0,23%	2,34%
Opava	2,35%	1,08%	1,27%
Praha 6	2,14%	2,05%	0,09%
Znojmo	1,90%	0,00%	1,90%
Karlovy Vary	1,38%	3,53%	-2,15%
Frydek-Místek	1,06%	2,26%	-1,20%
Praha 8	0,96%	0,78%	0,18%
Hodonín	0,50%	2,89%	-2,39%
Kolín	0,40%	3,88%	-3,48%
Praha 4	0,30%	0,89%	-0,59%
Ostrava	0,19%	0,51%	-0,32%
Plzeň	0,19%	0,00%	0,19%
Kladno	0,15%	0,00%	0,15%
Jablonec nad Nisou	0,13%	0,32%	-0,19%
Pardubice	0,05%	2,02%	-1,97%
Brno-Líšeň	0,00%	0,57%	-0,57%
Havířov	0,00%	3,38%	-3,38%
Hradec Králové	0,00%	0,33%	-0,33%
Mladá Boleslav	0,00%	1,24%	-1,24%
Moravská Ostrava a Přívoz	0,00%	0,00%	0,00%
Most	0,00%	0,00%	0,00%
Praha 3	0,00%	5,41%	-5,41%
Prostějov	0,00%	1,19%	-1,19%
Přerov	0,00%	0,00%	0,00%
Příbram	0,00%	0,00%	0,00%
Tábor	0,00%	0,00%	0,00%
Trutnov	0,00%	0,00%	0,00%
Ústecký kraj	0,00%	0,00%	0,00%
Ústí nad Labem	0,00%	1,09%	-1,09%
Zlín	0,00%	2,67%	-2,67%
průměr	0,72%	1,39%	

Neblahý trend potvrzuje i porovnání 33 periodik, u kterých máme data i za rok 2014, průměrná plocha se zmenšila o polovinu z 1,39 % v r. 2014 na 0,72 % v r. 2018. Ve výsledcích se zhoršilo 17 měst, polepšilo se pouze 9 měst.

Anonymní politická plocha

Plocha textu, která nemá uvedeného svého autora (ani redakční zkratku identifikující konkrétního autora). V případě rozsáhlejšího zastoupení anonymních textů je snadnější činit kroky směřující k nekritické a ryze účelové prezentaci politického vedení, k cenzurním zásahům do textů případně očerňování kritických hlasů.

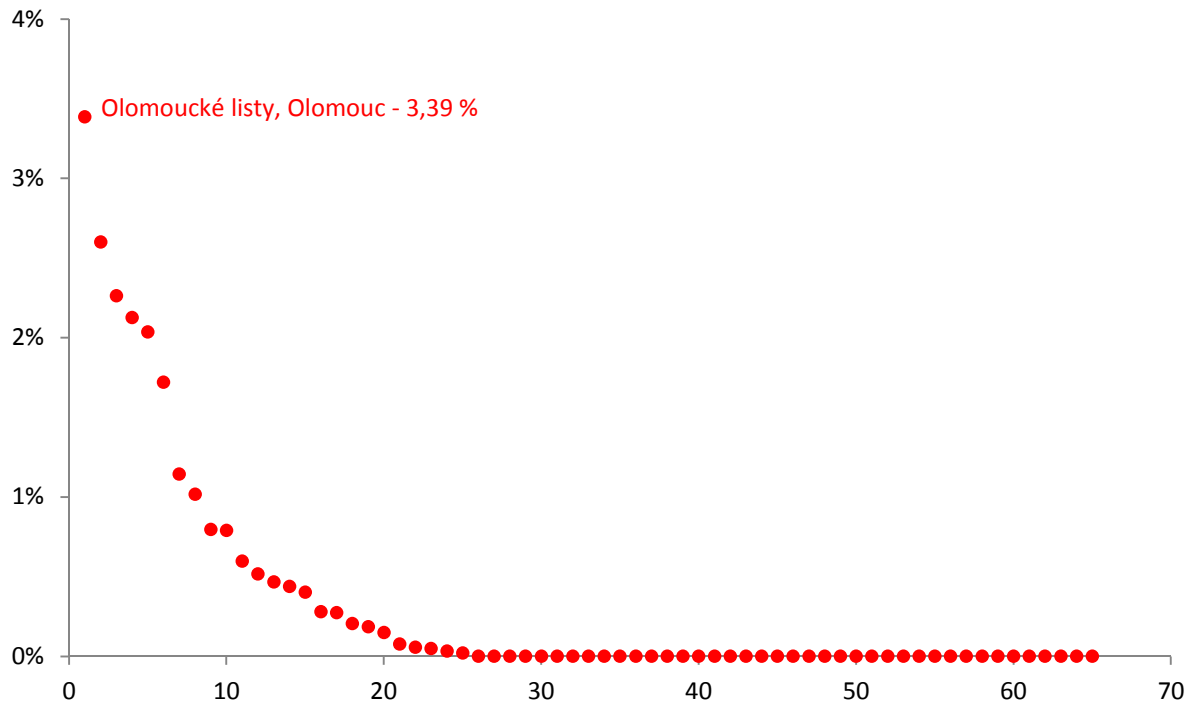

V průměru anonymní plocha tvořila 25,2 % politické plochy, pouze u 2 periodik (Praha 6, Brno – střed) bylo možno identifikovat autora u všech textů. U více než 78 % periodik převyšovala anonymní plocha 10 % politické plochy.

Vysoký podíl anonymní plochy je u obecních zpravodajů dlouhodobým nešvarem, poslední analýza reprezentativního vzorku 100 vydavatelů z roku 2014 konstatovala průměrnou anonymitu ve výši 28,25 %.

Poškozující forma politické plochy

Přítomnost poškozující formy zásadně poškozují úroveň veřejné debaty v periodiku a snižuje šance na vyváženou výměnu názorů. Většinou se projevuje cílenou dehonestací názorových oponentů (jedinců či skupin) ironizováním, překrucováním jejich výroků či činů, uveřejňováním nápravných komentářů bez možnosti adekvátní obrany.

V průměru dosáhl rozsah poškozující formy politické plochy 0,33 %, plných 61,54 % periodik bylo bez jakékoli poškozující formy. Přesto u 12,32 % periodik byla zaznamenána výrazný rozsah poškozující formy (nad 1 %).

Propagace politického vedení samospráv

V obsahu místních zpravodajů se běžně zmiňují a zobrazují představitelé místní samosprávy, zejména pak představitelé místní exekutivy, kteří mají na lokální dění podstatný vliv (např. starostové, radní). Jde tedy o zcela běžnou a přirozenou složku místního zpravodajství.

Zároveň to však může být nástroj pro neúměrnou politickou agitaci těchto představitelů na úkor poskytování objektivních a vyvážených informací o místním politickém dění. Nadměrná propagace politického vedení tak může snižovat objektivitu a vyváženost informací o dění v samosprávě a degradovat médium veřejné služby na úroveň PR tiskoviny.

Základním kritériem pro hodnocení míry politické propagace v periodikách je počet zmínek a fotografií starosty (hejtmana, primátora) a radních (místostarostů, náměstků), který je vyjádřen počtem zmínek a fotek na standardizovanou stránku A4 politické plochy (POP). Díky tomu můžeme přesně porovnávat koncentraci zmínek a fotek u periodik různých formátů.

Počet zmínek politického vedení města

pořadí	město	počet zmínek na A4 POP	pořadí	město	počet zmínek na A4 POP
1	Cheb	3,75	34	Český Těšín	1,46
2	Litvínov	3,61	35	Opava	1,45
3	Praha 3	3,33	36	Praha 6	1,45
4	Ostrava	3,24	37	Přerov	1,45
5	Vsetín	2,80	38	Liberec	1,44
6	Plzeň 3	2,79	39	Uherské Hradiště	1,40
7	Karviná	2,64	40	Ostrava-Jih	1,38
8	Kroměříž	2,59	41	Brno-střed	1,31
9	Brno-Líšeň	2,57	42	Děčín	1,31
10	Znojmo	2,49	43	Písek	1,28
11	Frýdek-Místek	2,46	44	Havířov	1,28
12	Brno-sever	2,45	45	Zlín	1,25
13	Praha 2	2,41	46	Třebíč	1,23
14	Praha 4	2,40	47	Prostějov	1,21
15	Praha 5	2,37	48	Tábor	1,18
16	Jablonec nad Nisou	2,34	49	Hodonín	1,14
17	Mor.Ostrava a Přívoz	2,24	50	Praha 12	1,11
18	Plzeň 2-Slovany	2,18	51	Praha 7	1,08
19	Mladá Boleslav	2,07	52	Příbram	1,06
20	Praha 15	1,99	53	Praha 9	1,04
21	Praha 13	1,97	54	Kolín	1,02
22	Břeclav	1,96	55	Plzeň 1	0,99
23	Česká Lípa	1,89	56	Krnov	0,98
24	Praha 8	1,88	57	Chomutov	0,96
25	Kladno	1,87	58	Trutnov	0,96
26	Most	1,80	59	Orlová	0,81
27	Ostrava Poruba	1,77	60	Šumperk	0,78
28	Třinec	1,70	61	Brno	0,48
29	Pardubice	1,68	62	Karlovy Vary	0,32
30	Jihlava	1,63	63	Ústí nad Labem	0,31
31	Praha 11	1,56	64	Plzeň	0,00
32	Olomouc	1,50	65	Hradec Králové	0,00
33	Praha 14	1,50			

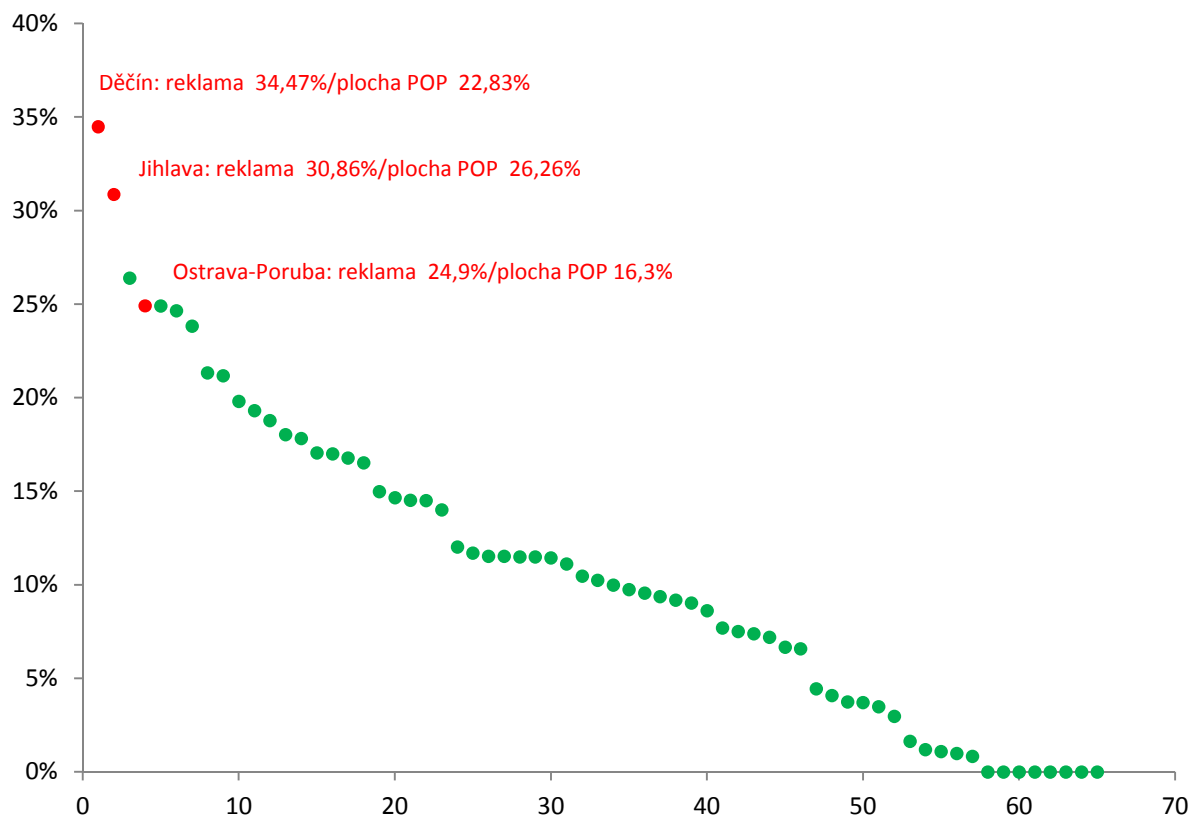
Průměrný počet zmínek na 1 A4 POP byl 1,67. Nadprůměrný počet zmínek o vedení radnice obsahovalo 44,62 % periodik. O vysokém počtu zmínek lze hovořit v případech 2 a více zmínek na 1 A4 POP, těchto hodnot dosáhlo 29 % periodik v čele s Chebskými radničními listy. To, že propagace formou zmínek v textu je stále velmi rozšířená hovoří i srovnání s rokem 2014, kdy činil průměrný počet zmínek na 1 A4 POP **1,63**

Počet fotek politického vedení

pořadí	město	počet fotek na A4 POP	pořadí	město	počet fotek na A4 POP
1	Praha 2	1,38	34	Brno-střed	0,33
2	Litvínov	1,35	35	Písek	0,33
3	Plzeň 2-Slovany	1,28	36	Praha 14	0,32
4	Praha 3	1,02	37	Tábor	0,31
5	Břeclav	0,97	38	Kolín	0,28
6	Praha 13	0,94	39	Kroměříž	0,27
7	Brno-sever	0,81	40	Praha 6	0,25
8	Karviná	0,74	41	Liberec	0,24
9	Plzeň 3	0,74	42	Praha 8	0,24
10	Mor.Ostrava a Přívoz	0,64	43	Plzeň 1	0,23
11	Mladá Boleslav	0,64	44	Brno	0,22
12	Praha 4	0,63	45	Praha 12	0,22
13	Frýdek-Místek	0,62	46	Praha 9	0,20
14	Most	0,59	47	Orlová	0,18
15	Praha 15	0,57	48	Jihlava	0,17
16	Praha 5	0,55	49	Šumperk	0,17
17	Cheb	0,50	50	Trutnov	0,16
18	Ostrava-Jih	0,50	51	Opava	0,13
19	Ostrava	0,48	52	Příbram	0,11
20	Vsetín	0,43	53	Krnov	0,10
21	Prostějov	0,43	54	Ústí nad Labem	0,10
22	Hodonín	0,43	55	Havířov	0,10
23	Český Těšín	0,40	56	Zlín	0,10
24	Praha 11	0,40	57	Přerov	0,09
25	Uherské Hradiště	0,40	58	Praha 7	0,09
26	Brno-Líšeň	0,39	59	Pardubice	0,07
27	Znojmo	0,39	60	Děčín	0,07
28	Česká Lípa	0,38	61	Chomutov	0,02
29	Třebíč	0,38	62	Karlovy Vary	0,02
30	Třinec	0,38	63	Kladno	0,02
31	Olomouc	0,38	64	Plzeň	0,00
32	Ostrava Poruba	0,37	65	Hradec Králové	0,00
33	Jablonec nad Nisou	0,35			

Průměrný počet fotek na 1 A4 POP dosáhl 0,39. Nadprůměrný počet fotek o vedení radnice obsahovalo 38,46 % periodik. O vysokém počtu fotek lze hovořit v případech, kdy je počet na 1 A4 POP vyšší než 0,5, což se týkalo 26 % periodik v čele s Novinami Prahy 2. Obdobně jako u počtu zmínek nelze hovořit o zlepšování praxe. Pro porovnání, v roce 204 byl průměrný počet fotek na 1 A4 POP **0,28**.

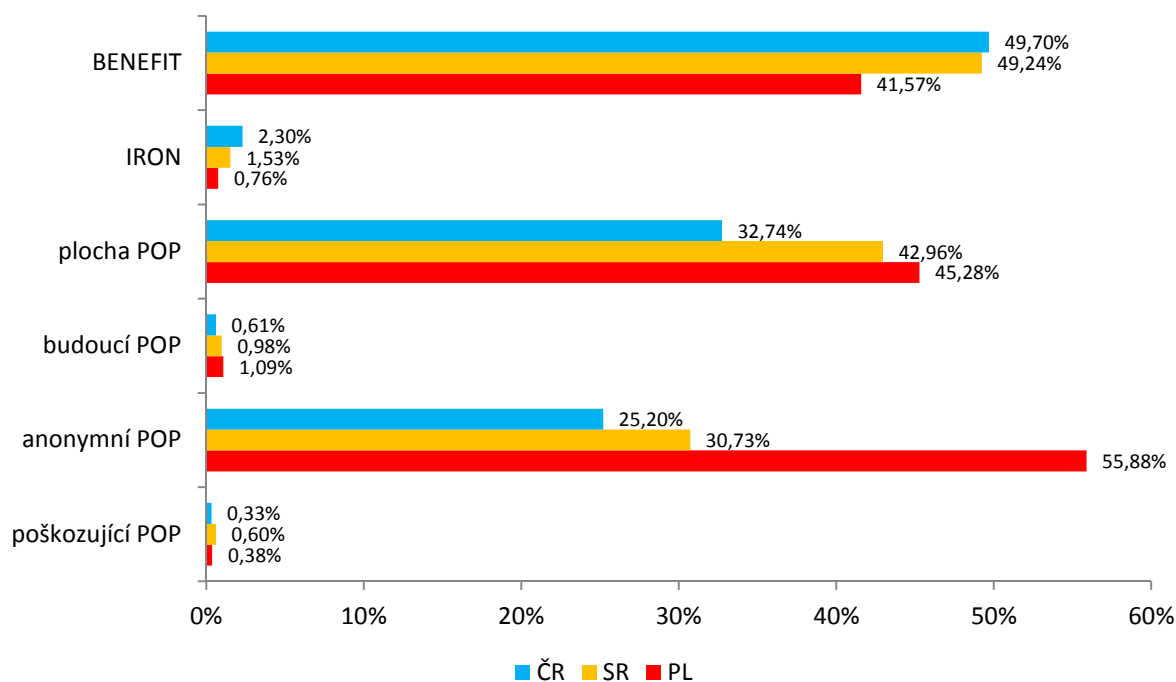
Plocha reklamy

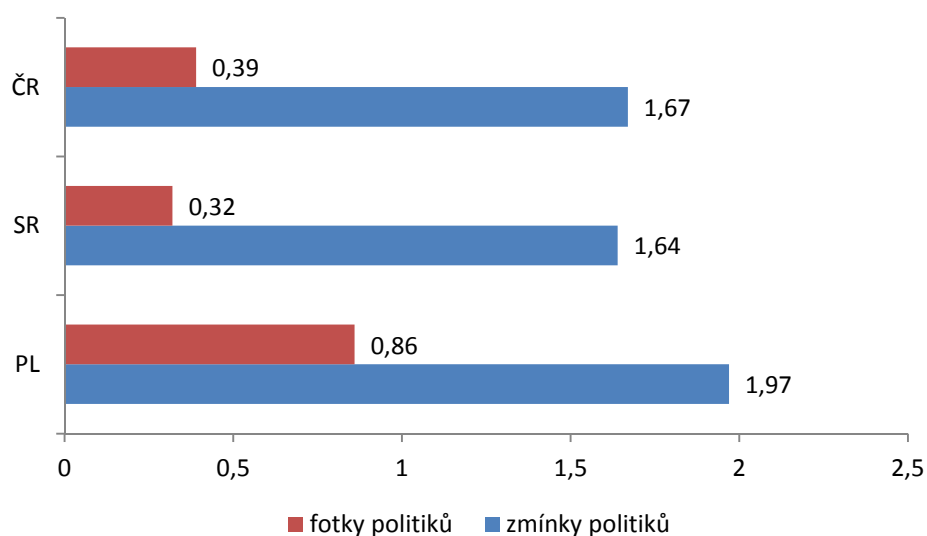
Průměrně plocha reklamy v periodiku zabírala 11 %. Při poslední analýze z roku 2014 reklama tvořila 10,22 %. Za zmínku stojí periodika, kde plocha reklamy byla větší než plocha politické plochy. V těchto případech vyvstává otázka o skutečném účelu periodik, zda je zde prioritou informování občanů o dění v samosprávě nebo jde především o prodej reklamní plochy.

Mezinárodní srovnání

Díky našim partnerům proběhly analýzy za stejné období a v obdobném rozsahu také na Slovensku a Polsku. V případě Polska se jedná o předběžné výsledky vzorku 50 periodik.

Průměrný počet zmínek a fotek politického vedení na 1 A4 POP

Z porovnání vyplývá, že periodika v ČR dosahují oproti periodikům na Slovensku a v Polsku celkově dosahují lepších výsledků. Při porovnání průměrných hodnot:

- poskytují největší přínos občanům, resp. nejméně poškozují místní demokracii (index Benefit)
- dosahují nejvyšší názorové plurality (index IRON)
- mají nejmenší anonymní politickou plochu,
- mají nejnižší zastoupení poškozující formy politické plochy.

Naproti tomu však:

- nejméně informují o dění v samosprávě (plocha POP),
- nejméně informují o budoucích rozhodnutích (budoucí POP).

V otázce propagace politického vedení měst jsou periodika v ČR a SR srovnatelná, horší situace panuje v Polsku, zejména v případě počtu fotek, kdy propagace dosahuje dvojnásobné úrovně než v České republice a Slovensku.